

GDAŃSK

edukacja

do

kultury

GDAŃSK

klasy IV–VIII SP

klasy szkół ponadpodstawowych

Szybkie Choreografie Miasta

– ruch, obraz, słowo

AUTORKA SCENARIUSZA:

Monika Tomczyk

edukacja
taneczna

edukacjadokultury.gdansk.pl

TEMAT:

Szybkie Choreografie Miasta – ruch, obraz, słowo

edukacja

do

kultury

GDAŃSK

ZAKRES TEMATYCZNY:
taniec

ODBIORCY:
klasy IV–VIII SP
klasy szkół ponadpodstawowych

PRZEDMIOTY:
język polski, plastyka, historia sztuki,
godzina wychowawcza, wychowanie
fizyczne

90
minut

TREŚCI Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ SZKOŁA PODSTAWOWA

Wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej i regionalnej; rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania; rozwijanie kompetencji takich jak: kreatywność, innowacyjność; wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat; kierunkowanie ucznia ku wartościom; sprawne komunikowanie się w języku polskim; poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł; praca w zespole.

TREŚCI Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

Rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom/uczennicom obcowanie z kulturą i jej rozumienie; czytanie – umiejętność łącząca zarówno rozumienie sensów, jak i znaczeń symbolicznych wypowiedzi; kluczowa umiejętność lingwistyczna i psychologiczna prowadząca do rozwoju osobowego, aktywnego uczestnictwa we wspólnocie, przekazywania doświadczeń między pokoleniami; umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, rzetelnego korzystania ze źródeł; umiejętność współpracy w grupie.

METODY PRACY

Warsztat bazujący na naturalnej aktywności ruchowej, sztuce współczesnej, poszerzający o nowe jakości ruchu i poszukujący indywidualnego języka wyrazu artystycznego, obejmujące:

- ◆ wprowadzenie do metody notacji ruchu-partytury ruchu, scores
- ◆ tworzenie sekwencji ruchów- prostych choreografii
- ◆ naturalny ruch
- ◆ improwizacja ruchowa
- ◆ taniec kreatywny
- ◆ metodę Labana

MATERIAŁY

- ◆ **fotografie miasta** (wyszukane lub zrobione przez uczniów i uczennice) lub widokówki, na których są przygotowane napisy – zdania historyczne o tańcu (wypisy z artykułów), opcjonalnie rzutnik i wyświetlane obrazy, karteczki, flamastry, odtwarzacz muzyki,
- ◆ fotografie w zależności od tematu: szlakiem architektury, szlakiem detalu miejskiego, pomników, postaci maskaronów, natury – np. parków miejskich.

OPCJONALNIE:

- ◆ Do warsztatów potrzebne będą fotografie miejsc Gdańska lub widokówki.
- ◆ W ramach przygotowania do zajęć można zaproponować uczniom i uczennicom odrębny spacer po mieście i swoich dzielnicach i wykonanie zdjęć – tzw. fotograficznych refleksji.
- ◆ Zadaniem uczniów i uczennic może być zrobienie, np. trzech zdjęć: w ogólnym planie, detalu – zbliżenia, zdjęcia czegoś charakterystycznego dla tego miejsca.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Wprowadzenie

Odkrywanie tematu zajęć na podstawie artefaktów, przedmiotów, rekwizytu (tutaj zdjęcia lub widokówki z widokami miasta i z cytatami). Zadanie pytania uczniom i uczennicom: co może być tematem dzisiejszej lekcji?

Przygotowanie sali tak, aby było w niej dużo przestrzeni. Siedzenie w kręgu. Pokazanie uczniom i uczennicom zdjęć, artykułów, cytatów i zaproszenie ich do odkrycia tematu zajęć.

TEKSTY → **MATERIAŁY**.

2. Szybkie skojarzenia

Nauczyciel/nauczycielka prosi uczniów i uczennice o szybkie skojarzenia ze słowami. Można to zrobić werbalnie (uczniowie i uczennice podają propozycje) i zapisywać na planszach. Można też rozłożyć plansze – kartony, określić czas na zadanie i poprosić o przyklejanie karteczek z odpowiedziami, skojarzeniami.

taniec... – skojarzenia

miasto... – skojarzenia

choreografia... – skojarzenia

DODATKOWO: czynności miasta, np. spacerowanie, bieganie, przemieszczanie się, spanie, mieszkanie, pracowanie (co można robić w mieście?).

3. Rozgrzewka ruchowo – przestrzenna (przestrzeń, ciało, tempo)

część A: skanowanie ciała (ćwiczenie somatyczne)

Nauczyciel/nauczycielka prosi uczniów i uczennice o znalezienia bezpiecznego dla siebie miejsca w przestrzeni sali, o zamknięcie oczu i podążanie za instrukcjami słownymi, np.:

- ◆ dotknij prawą dłoń lewego ramienia,
- ◆ dotknij prawą dłoń nosa,
- ◆ dotknij lewą dłoń nosa,
- ◆ dotknij prawym łokciem do kolana,
- ◆ dotknij lewą dłoń klatki piersiowej,
- ◆ dotknij kolanem do podłogi.

część B: badanie przestrzeni sali w ruchu

Nauczyciel/nauczycielka prosi uczniów i uczennice, aby poruszali się po przestrzeni sali w różnym tempie i kierunkach (do muzyki zaproponowanej przez uczniów/uczennice), np:

- ◆ po liniach prostych,
- ◆ po liniach falujących,
- ◆ szybko (szybko i lekko/szybko i ciężko),
- ◆ wolno (wolno i lekko/wolno i ciężko),

- ◆ idąc swobodnie,
- ◆ robiąc drobne kroki,
- ◆ podskakując,
- ◆ robiąc wielkie kroki.

WARIANT DLA ZAAWANSOWANYCH/ZAMIENNA FORMA ROZGRZEWKI:

Nauczyciel/nauczycielka zwraca się do uczniów i uczennice: wyobraźcie sobie, że przestrzeń klasy to przestrzeń miasta.

Uczniowie i uczennice będą się poruszać po przestrzeni klasy w różnym tempie i na dany znak, np. stop-klatka (hasło prowadzącego/prowadzącej) **ustawią się w wg proponowanego zadania:**

- ◆ np. ustawcie się wzdłuż ulicy Długiej, miesiąc waszego urodzenia będzie wyznaczał numer ulicy, np. styczeń jest przy Złotej Bramie,
- ◆ np. ustawcie się wzdłuż najdłuższego budynku w Gdańsku, tzw. Falowca wg wzrostu,
- ◆ np. uczniowie/uczennice losują napisane na kartce charakterystyczne punkty miasta, np. Dwór Artusa, Pomnik Neptuna (przydatna może okazać się mapa danej dzielnicy),
- ◆ np. poproś uczniów i uczennice, aby ustawili/ły się np. w przestrzeni tak, jak mieszkają – nauczyciel/nauczycielka może wyznaczyć charakterystyczny punkt odniesienia (przydatna byłaby mapa z podziałem na dzielnice).

4. Ekspozycja zdjęć/widokówek

część A: oglądanie fotografii do muzyki w przestrzeni

Nauczyciel/nauczycielka prosi uczniów i uczennice: rozłóżcie widokówki w przestrzeni sali. Informuje, że to zadanie będzie mieć trzy części.

Na początek prosi uczniów i uczennice, aby wybrali/ły się na tzw. wycieczkę po sali i mieście, aby chodzili/ły swobodnie, słuchając muzyki (np. muzykę związaną z Gdańskiem) i przyglądali/ły się danym fotografiom, co ich w nich przyciąga: kolor, detal, coś charakterystycznego lub niewidocznego dla innych. Przyglądają się jak największej ilości widokówek.

część B: rysowanie skrótów graficznych

Nauczyciel/nauczycielka prosi uczniów i uczennice, aby na przygotowanych małych karteczkach (np. po 3-5 na każdego ucznia) do wybranej przez siebie widoków narysowali/ły jeden element, np. jakiś rodzaj charakterystycznej linii, jakiś detal – niech to będzie bardzo uproszczony graficzny rysunek.

Po skończonym rysowaniu uczniowie i uczennice zostawiają kartki przy danych widokówkach. Obserwują wspólną wystawę graficznych detali poszczególnych widoków i zastanawiają się, czy są jakieś wspólne, podobne charakterystyczne linie itp.

część C: zamiana rysunku na język ruchu

W tej części nauczyciel/nauczycielka włącza muzykę i prosi uczniów i uczennice, aby poruszając się po naszej „miejskiej wystawie”, zaczęli/ły te graficzne detale zamieniać na ruch i odnaleźli/odnalazły dla siebie najlepszy detal i ruch.

5. Tworzenie (w grupach) sekwencji ruchowych – krótkich choreografii/zapętlenie, powtarzanie

Nauczyciel/nauczycielka prosi uczniów i uczennice, aby dobrali/ły się cztero- lub pięcioosobowe grupy. Każdy wnosi do swojego zespołu propozycję rysunku z wybranej karteczki i ruchu, który odkrył/a podczas tanecznego poszukującego spaceru. Nauczyciel/nauczycielka daje czas, aby każdy mógł nauczyć resztę grupy swojego ruchu.

Przy włączonej muzyce uczniowie/uczennice tworzą sekwencję ruchową, którą da się powtarzać, zapętlać.

6. Prezentacje miejskich choreografii

Po tej części zadania jest czas na **zaprezentowanie tzw. tanecznych szlaków miejskich**. Można poprosić uczniów/uczennice o zaprezentowanie widokówek i rysunków graficznych, które stały się inspiracją do danej choreografii (w tle rozbrzmiewa muzyka).

7. Podsumowanie

W tym momencie warto podsumować warsztaty, dopisując **nowe skojarzenia do słowa taniec, miasto, choreografia**.

8. Redagowanie kreatywnego opowiadania w oparciu o materiał i refleksje z zajęć

Edukację taneczną warto rozwijać poza szkołą. Skorzystaj z oferty edukacyjnej gdańskich instytucji kultury:

- ◆ Opera Bałtycka w Gdańsku
- ◆ Gdański Archipelag Kultury

ODWIEDŹ NAS: edukacjadokultury.gdansk.pl

MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE

- ◆ *Laban dla wszystkich*, Newlove&John Dalby
- ◆ *Tańcząc z dziećmi*, Detlef Kappert

MATERIAŁY

LINKI – ARTYKUŁY:

- ◆ dziennikbałtycki.pl/tance-ktore-przed-wiekami-byly-modne-w-gdansku/ar/744109
- ◆ trojmiasto.wyborcza.pl/trojmiasto/7,35635,7491215,taneczne-tradycje-gdanska.html

WYPISY Z ARTYKUŁÓW:

- ◆ Według legendy zapisanej przez Kaspra Hennebergera w 1584 roku nasze miasto nazwano od tańca.
- ◆ Dzięki notatkom rajcy Jerzego Schrödera wiemy, które były popularne w Gdańsku w XVII wieku:

(1) **Taniec przemienny** tańczony jest przez 3 pary, przy czym wymieniają się przez środek i zmieniają się także osoby.

(2) **Taniec wybierany** tańczony jest tylko przez jedną parę i jeden drugiego wymienia, zarówno damy jak i kawalerowie.

- (3) **Taniec goniony** tańczony jest w kręgu z połączonymi dłońmi, a potem zaczynają się gonić dookoła kręgu.
- (4) **Wielki taniec goniony** zaczyna się parami raz dokoła, a potem łączą się i kołyszają się kawalerowie z jednej strony, a damy z drugiej i tak czynią na prawo i lewo, następnie ustawiają się w dwa szeregi naprzeciw siebie i najpierw damy zaczynają gonić, a potem ustawiają się po drugiej stronie, po czym znowu biorą się za ręce i ustawiają naprzeciw siebie i kawalerowie zaczynają gonić. Następnie chwytają się znów za ręce i tańczą raz dookoła.
- (5) **Taniec świecowy** tańczony jest przez 3 pary, przy czym ostatnia para przewija się za każdym razem wokół środkowej świecy i staje się pierwszą. Autor dodaje rysunki torów poruszania się tancerzy – pierwsze w Polsce (jeśli nie w świecie!) kinetogramy.

Niewiele lat później w 1717 r. Gotfryd Taubert, nauczyciel tańca w Gdańsku, wydał w Lipsku trzytomowe kompendium tańca pt. Prawy Tancmistrz, czyli gruntowne wyjaśnienie sztuki tanecznej. Omawia w nim także poznane w Gdańsku tańce polskie, od których wg niego pochodzą wszystkie układy tańców dworskich w Europie. We wstępie pisze: „Sztuka tańca jest pierwszym z ćwiczeń rycerskich, która innym drzwi otwiera i zamyka i przez której uporządkowane uprawianie ciało ludzkie we wszystkich okolicznościach staje się aktywne i zręczne, umysł wypoczęty i wzmocniony, duch życia pobudzony i do wszelkich ważnych spraw jednako na nowo natchniony”.

BANK (DODATKOWYCH) POMYSŁÓW:

- ◆ Zajęcia warto poprzedzić pogadanką na temat zabawy pt. „Nasz klasowy flash mob” (flash mob to tzw. błyskawiczny tłum). Grupa ludzi umawia się w określonym miejscu publicznym – o określonym czasie, aby odegrać zaplanowaną prostą scenkę. Materiały o flash mobie wraz z przykładami dostępne są na YouTube.
To zadanie pomoże uczniom/uczennicom w przełamaniu strachu przed tanecznymi zadaniami.
Podczas wycieczki po Gdańsku można wykonać klasowy flash mob w wybranym miejscu Gdańska.
- ◆ *Dźwiękowy spacer ulicami Gdańska* – propozycja wycieczki, podczas której uczniowie/uczennice słuchają, co „mówi” miasto. Mogą w trakcie spaceru zapisywać nazwy dźwięków (np. wołanie, klaksony, zamykanie drzwi, okien, szuranie, śmiech itp.). Te spostrzeżenia warto wykorzystać do kreatywnego opowiadania (inspiracje z książki Sebastiana Cichockiego, *S.Z.T.U.K.A.*, Wyd. Dwie Siostry, Warszawa 2011).
- ◆ Taneczne kalambury – zabawa polegająca na tym, że uczestnicy/uczestniczki zajęć nie zdradzają, jakie przygotowują choreografie miejsc Gdańska. Podczas prezentacji widzowie odgadują, co przedstawia grupa (czy jest to np. ulica Długa, Neptun, Żuraw?).
- ◆ Szkoła tańca zaprasza! – lekcja, podczas której uczniowie i uczennice redagują zaproszenie, ogłoszenie dotyczące kursów tańca, a następnie pokazują i uczą się nawzajem tanecznych układów miasta.